

Ændringsforslag nr. 2 og § 1 med den foretagne ændring vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 betragtedes som forkastet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statsgaranti for driftslån til væksthushavnerier m. m.

(Lovforslag nr. 256. Fremsat 8/9 75. Første behandling 8/9 75. Betænkning 10/9 75).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 12-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for driftslån til ejere af fiskerfartøjer.

(Lovforslag nr. 259. Fremsat 8/9 75. Første behandling 8/9 75. Betænkning 10/9 75).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om statsgaranti for driftslån til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien.

(Lovforslag nr. 260. Fremsat 8/9 75. Første behandling 8/9 75. Betænkning 10/9 75).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om tilskud til dræning.

(Lovforslag nr. 264. Fremsat 8/9 75. Første behandling 8/9 75. Betænkning 10/9 75).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om midlertidigt statstilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ved opførelse og ombygning af produktionsbygninger i landbrug, skovbrug, gartneri og frugtavl [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. 262. Fremsat 8/9 75. Første behandling 8/9 75. Betænkning 10/9 75).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Formanden:

Taletiden er for ordførerne i første omgang 15 minutter, i anden omgang 8 minutter, for andre talere henholdsvis 10 og 5 minutter.

Kjeld Olesen (S):

Fra landbrugs- og fiskeriudvalget foreligger der 3 betænkninger; der er først og fremmest tale om betænkning på grundlag af forslag om midlertidigt statstilskud til opførelse og ombygning af driftsbygninger på

[Kjeld Olesen.]

jordbrugs- og skovbrugsbedrifter, som overskriften kom til eller forhåbentlig kommer til at hedde efter ændringsforslaget. Dernæst er der forslaget fra ministeren om statsgaranti for driftslån til gartnerier, ejere af fiskerfartøjer og virksomheder inden for konsumfiskeindustrien, og endelig er der betænkning over forslag til lov om ændring af lov om tilskud til dræning. Det sidste behøver ikke så forfærdelig mange bemærkninger. Jeg vil gøre en enkelt til de to første.

Med hensyn til venstres forslag, som det jo er, om midlertidigt statstilskud til opførelse og ombygning af driftsbygninger kan jeg på mit partis vegne anbefale de stillede ændringsforslag, som bl. a. går ud på, at det foreslåede beløb, der oprindeligt var på 100 mill. kr., nedsættes til 75 mill. kr., at den øverste grænse for lån, der oprindeligt var 100.000 kr., nedsættes til 75.000 kr., og at tilskudsprocenten til gengæld øges fra 20 til 25.

Må jeg i øvrigt indskyde den lille bemærkning, at vi synes, vi er nået frem til et udmærket resultat, når det drejer sig om de særlige problemer, som væksthushusholdningerne har haft. Oprindeligt lå det jo sådan, at deres mulighed for støtte kun gjaldt for bygninger fra før 1965, hvilket vil sige ca. halvdelen af de eksisterende, men nu har vi fået strøget denne tidsgrænse, således at vi har fået dem alle med.

Må jeg endelig om forslaget om statsgaranti for driftslån til de forskellige formål, jeg allerede har nævnt, konstatere, at der kun er tale om ændringsforslag fra SF, der især har stillet ændringsforslag om 2 punkter. Det ene er ønsket om, at hvor rentebyrden overstiger de 6 pct., skal det være staten, der afholder disse udgifter, og det andet er, at staten skal garantere som selvskyldnerkautionist i stedet for, at staten ifølge forslaget skal dække halvdelen af det tab, der måtte opstå, hvis man ikke kan klare sine ydelser.

Vi må anbefale, at man stemmer imod disse ændringsforslag. Vi synes, når alt tages i betragtning, at vi har fundet en rimelig balance i de forslag, vi er nået frem til.

Må jeg endelig udtrykke en lille forbauselse over, at SF, hvis de ikke får deres forslag igennem, ikke kan medvirke til gennemførelsen af den øvrige del af lovgivning-

gen; det kan være, vi kan få en forklaring herpå.

Karlskov Jensen (V):

Jeg vil gerne indledningsvis sige, at det også på dette område er en meget omfattende lovgivning, der behandles, men jeg vil også gerne understrege, at der efter min opfattelse også på dette område har været tale om en grundig og saglig behandling af de lovforslag, der har været sendt over i udvalget. Jeg beklager derfor, at de konservative har søgt at bibringe offentligheden det indtryk, at der har været tale om noget, der er blevet betegnet som lovjaskeri.

For landbrugs- og fiskeriudvalgets vedkommende gælder det — og det gør det vist også for de andre områder — at alle deputationer, der har været anmeldt, er blevet modtaget og har fået den tid, de har bedt om. Alle spørgsmål er besvaret, og alle anmodninger om udskydelse af udvalgsbehandlingen af hensyn til, at medlemmerne skulle kunne få tid at sætte sig ind i spørgsmålene, er imødekommet, og derfor mener jeg ikke, at der kan rettes nogen bebrejdelse imod arbejdet. Jeg vil tværtimod gerne anerkende udvalgsformandens ledelse af arbejdet i udvalget.

Om de 3 statsgarantiforslag om lån til henholdsvis væksthusholdninger, ejere af fiskerfartøjer og konsumfiskeindustrier vil jeg sige, at med den valgte form er der tale om en såre beskeden håndsrækning til erhverv, der står i en uforskyldt og trængt økonomisk situation.

Væksthusholdningernes vanskeligheder skyldes jo den produktionsomlægning, de har været inde i og er inde i efter medlemskabet af EF, og samtidig og måske ikke mindst den konkurrenceforvridning, som de andre EF-landes nationale støtteordninger medfører.

Men her står statsgarantien ikke ene, idet væksthusholdningerne og gartneriet i det hele taget har mulighed for at opnå statstilskud til bygningsforbedringer, klimaanlæg og andre faste installationer efter lovforslaget om produktionsbygninger, som vi behandler her i samme forbindelse, og de har også oven i købet en mulighed for på visse områder at drage nytte af loven om investeringsfradrag.

Fiskernes og fiskeindustriens problemer

[Karlskov Jensen.]

skyldes nok navnlig svigtende priser og ikke mindst de kvotaordninger, der er blevet dansk fiskeri påtvunget. Jeg vil gerne sige, at jeg har ikke en tro på, at vi løser fiskernes problemer med det forslag, der her er til behandling, og når der om kort tid foreligger en betænkning om fiskeriets strukturform og i det hele taget dets forhold fremover, vil vi fra venstres side gerne være med til at overveje, om der kan gennemføres ændringer, som kan bidrage til, at et erhverv med en betydelig eksport, som fiskeriet jo er, vil være i stand til at klare sig igennem de uforskyldte vanskeligheder, som de er inde i.

Jeg vil gerne på venstres vegne anbefale, at vi stemmer imod de af SF stillede ændringsforslag, uanset at vi måske nok kan have en vis sympati for det første; men i det sidste ændringsforslag går SF jo så vidt som til i visse tilfælde at ville lade staten overtage 100 pct. af risikoen ved lån, som ydes af pengeinstitutterne. Det kan næppe være rimeligt.

Med hensyn til lovforslaget vedrørende dræning bliver der tale om en uændret forlængelse på 1 år af den lov, som blev vedtaget nu her i sommer, dog med et fordoblet beløb. Det er vi tilfredse med, og det vil vi gerne stemme for, men jeg vil gerne sige i den forbindelse, at vi har overvejet under udvalgsarbejdet det spørgsmål, om vi kunne inddrage også vandingsanlæg under loven. Vi kom til det resultat, at man i skatte- og afgiftsudvalget har medtaget vandingsanlæg med hensyn til de overjordiske dele under lovforslaget om investeringsfradrag, og vi har så i udvalget haft samråd med landbrugs- og fiskeriministeren, som har givet udvalget tilsagn om, sådan som det fremgår af betænkningen, at han vil være indstillet på, umiddelbart efter at den ordinære samling er begyndt, at fremsætte et lovforslag, sådan at dræningsloven ændres til også at dække de borer og underjordiske anlæg, der hører med til et vandingsanlæg. Jeg tror, det er en god ting, at vi også får det med under denne lovgivning.

Endelig er der det sidste af de 5 lovforslag, det om statstilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, ombygninger, forbedringer osv. i landbrug, skovbrug, gartneri m. v. Her er der stillet en lang

række ændringsforslag af ministeren, som er tiltrådt af et flertal i udvalget, heriblandt venstre, og vi anbefaler naturligvis disse ændringsforslag. Der er ikke andre ændringsforslag, så her er ingen problemer i den retning.

Afsluttende vil jeg gerne sige, at her er der jo tale om erhvervslove, og der er i disse erhverv et vældigt behov for bygningsforbedringer, så jeg er helt sikker på, at beløbet på de 75 mill. kr. hurtigt vil blive brugt. Der er tale om en lovgivning, der umiddelbart har en beskæftigelsesfremmende virkning. Jeg er sikker på, at der også er tale om en lovgivning, der vil føre til en øget produktion og eksport og på længere sigt også føre til øget beskæftigelse i forædlingsindustrien og i de afledede erhverv, som arbejder med landbrugets, gartneriets og skovbrugets produkter.

Jeg kan anbefale de ændringsforslag, som flertallet har stillet, men må anbefale at stemme imod SF's ændringsforslag, og vi vil naturligvis stemme for lovforslagene, når de kommer til tredje behandling.

Halvgaard (FP):

Arbejdsløshedsproblemet og vort betalingsbalanceunderskud er de to store problemer, som folketingets partier gennem de seneste år på alle måder forgæves har forsøgt at løse. Det er problemer, der i vid udstrækning er resultatet af en forkert ført politik i årene forud, i 1960'erne.

Vi erindrer tydeligt en VKR-regering fra 1968-71 og en socialdemokratisk mindretalsregering fra 1971-73, der ikke evnede og ej heller turde sige nej til den udgiftspolitik og overbudspolitik, som blev ført inden for den offentlige sektor: den sociale sektor, uddannelsessektoren og også landbrugssektoren m. v., og som vi nu lider under i dag, og som nu skal betales.

Det er disse partier, der har hovedansvaret for den situation, Danmark befinder sig i. Det er også de samme partier, som nu forgæves gang på gang har forsøgt at løse problemerne. Først en venstremindretalsregering, dernæst en socialdemokratisk mindretalsregering og nu et desperat forsøg i uskøn forening. Havde det været en hvilken som helst erhvervsvirksomhed, hvis ledelse gang på gang havde fejlbedømt situationen, var den afgjort blevet afskediget eller i hvert

[Halvgaard.]

fald blevet opfordret til at lytte til råd fra anden side.

Det har man ikke villet. Man har gang på gang holdt fremskridtspartiet udenfor og overset dets forslag trods den omstændighed, at en halv million danske vælgere har ønsket fremskridtspartiets ideer og politik gennemført som en løsning på Danmarks alvorlige problemer.

Gennemgår man Folketingstidende for de senere år og analyserer de lovforslag, som er fremsat, må man forbavses. I det ene øjeblik forsvarer man f. eks. forbrugsbegrænsende foranstaltninger, i næste øjeblik indser man, at det nok var en forkert politik, og så er der ingen grænser for de bestræbelser, man udfolder for at stimulere forbruget, sidst ved dette forlig gennem en momsnedsettelse m. v. Der kunne nævnes utallige eksempler.

Forliget, som nu er indgået mellem 5 partier, er indeholdt i en lovbutik af 22 lovforslag. Landbrugs- og fiskeriudvalget har haft en vis tvivlsom fornøjelse af en lille del af butikken på i alt 5 lovforslag. Det drejer sig om statsgaranti for driftslån til væksthushagarterier, til ejere af fiskerfartøjer, til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien og ændring af lov om tilskud til dræning samt det femte og sidste lovforslag om tilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger vedrørende produktionsbyggeri i landbrug, skovbrug, gartneri og frugtavl. En lille butik af 5 lovforslag, som under udvalgsarbejdet, mener jeg, er visnet mere og mere, og som jeg desværre ikke tror at selv det mest moderne væksthushagarteri kunne holde liv i.

Når forligspartierne i så høj grad har lagt vægt på at støtte erhvervene, specielt eksporterhvervene, savner man i høj grad initiativer, der kunne gavne vort vigtigste eksporterhverv, landbruget.

Kapitalvindingsskatten er en af disse restriktioner inden for landbruget, som bevirker, at utallige landbrugsejendomme ikke drives effektivt, men kun tjener som en slags aftægtsboliger. Der er ligefrem tale om en vis form for stavnsbånd for de mennesker, som sidder i mange af ejendommene. Kapitalvindingsskatten er en bremseklods, der hindrer erhvervslivet i at skabe fornuftige og naturlige arbejdspladser i vort sam-

fund. Tusindvis af landbrugsejendomme drives uproduktivt grundet kapitalvindingsskatten, fordi de ikke ejes af dem, som bedst formår at få noget produktivt ud af dem. Tænk på de tusindvis af landbrug, der drives kvægløst, og hvor moderne staldbygninger står ubenyttede. Her var der mulighed for at skabe nye arbejdspladser i et valuta-skabende erhverv.

De samlede tilskud, der nu anvendes til denne butik, kunne virkelig også bekoste afskaffelsen af kapitalvindingsskatten, og fremskridtspartiet har gentagne gange fremsat forslag om at få den afskaffet, sidst her for nogle dage siden, men forgæves. I stedet for at gennemføre virkelige foranstaltninger, der kunne gavne både landbrug, skovbrug, gartneri og frugtavl på længere sigt, som jeg har nævnt eksempler på, fremkommer lovforslaget om midlertidige statslån til produktionsbygninger. Fremskridtspartiet kan ikke stemme for et sådant forslag i betragtning af, at vi i forvejen har et produktionsapparat i disse erhverv, som vi ikke mener bliver udnyttet hensigtsmæssigt.

Da Danmark i oktober 1972 besluttede at træde ind i fællesmarkedet, var det i forventning om, at dansk landbrug, fiskeri, skovbrug og gartneri skulle konkurrere på lige fod med de tilsvarende erhverv i de øvrige 8 fællesmarkedslande. Desværre, hvilket man må beklage, er disse forventninger ikke indfriet. Men hvem kritiserer mest den konkurrenceforvridning, der finder sted, når man i de andre fællesmarkedslande etablerer nationale støtteordninger til erhvervene? Det gør repræsentanter for landbrug, fiskeri og gartneri, og nu skal vi her i Danmark til at begå den samme fejl gennem støtteordninger at skabe konkurrenceforvridning ikke blot inden for det enkelte erhverv, men også erhvervene imellem. Et samfund som det danske må på naturlig måde tilpasse sig den erhvervsudvikling, som altid vil finde sted, og det kan kun få uheldige følger, hvis der skabes præcedens for, at staten handler i panik og træder til med kortsigtede løsninger, så snart et erhverv er i vanskeligheder.

Herved fortsætter den siksakkurs, der har kendetegnet den førte politik i de sidste 30 år, uanset hvilken regering der har haft magten. Samfundsmæssigt må det være forkert kunstigt at holde liv i dele af et erhverv, hvis det ikke er levedygtigt. Bruges

[Halvgaard.]

der skatteydermidler i form af tilskud til et erhverv, forringer det vilkårene for andre erhverv. At lade erhvervene trives i fred er den største tjeneste, samfundet kan gøre dem og dermed sig selv. Erhvervene har gang på gang vist, at hverken embedsmænd eller politikere kan løse erhvervslivets problemer. Alene af den grund skal staten holde fingrene væk fra enhver indblanding i erhvervslivets indre forhold og i langt højere grad bestræbe sig på at føre en politik, hvorved omkostninger og skatter holdes på et sådant niveau, at erhvervslivet kan klare sig i konkurrencen med udlandet til fordel for en øget eksport. Det er trods alt et absolut krav, der med rette kan stilles til dette folketing, og det er fremskridtspartiets erhvervspolitik. Derfor må vi stemme nej til samtlige 5 lovforslag.

Svend Haugaard (RV):

De 3 første af de 5 lovforslag, der behandles samlet her, 2 fra fiskeriområdet og 1 fra gartneriområdet, er skåret over samme læst, nemlig som et statsgaranteret driftslån med risikoen for staten inden for 50 pct. Det radikale venstre kan helt tiltræde, at disse erhverv, som er i uforskyldte vanskeligheder, fiskerne mest på grund af priserne og på grund af begrænsede kvoter og gartnerne mest på grund af især den hollandske nationale støtteordning, får den støtte, som vi mener der er behov for.

Det kan diskuteres, om det skulle være i form af en tabskaution eller en selvskyldnerkaution. Nu er det altså blevet det første, men det er meget muligt, at det dog alligevel er noget, som vi skal drøfte yderligere ved en senere lejlighed.

Afdragstiden, som er kort, kan nok føles hård. Jeg vil gerne advare de forskellige parter imod, at hammeren falder for hurtigt.

Med hensyn til lovforslaget om dræning er der stærkt behov for en fortsættelse af den hidtidige ordning. Vi kan helt tiltræde, at den udvides til 2 år, og at beløbet tilsvarende udvides. Vi er også tilfredse med løftet fra landbrugsministeren om, at han er parat til at tage de faste anlæg til vandingsanlæg med inden for lovgivningen, når vi kommer ind i den nye folketingssamling.

Med hensyn til lovforslaget om tilskud til

opførelse og ombygning af produktionsbygninger inden for jordbrug og gartneri kan vi også tiltræde dette som en midlertidig foranstaltning og med de ændringsforslag, som flertallet i udvalget har tiltrådt. Vi mener, at forslaget i hvert tilfælde har 3 gode sider. For det første at det giver beskæftigelse, for det andet at det er med til at skabe en meget tiltrængt rationalisering inden for landbruget, for jeg tror nok, vi må erkende, at der er nogle af de andre EF-lande, der er ved at komme foran Danmark i retning af en rationalisering af deres landbrugsbygninger, og derfor er det specielt tiltrængt. Endelig er der en tredje side, som ikke er så påagtet, men som jeg nok mener at vi bør tage med som et gode. Der er en række landbrug i dag, som er i det, man vil kalde normal familiebrugsstørrelse, men som har meget dårlige bygninger, og det fører meget ofte med sig, at dette brug, som egentlig fortsat skulle være et familiebrug, bliver sammenlagt med et andet brug, og netop derigennem er man med til at forcere en efter min mening uønsket sammenlægning. Jeg tror, at hvis man udnytter denne lov på disse brug, vil denne forcering kunne modvirkes.

Jeg er også tilfreds med, at det er jordbrugskommissionerne, der skal gennemføre administrationen af loven. Jeg tror, det er den mest praktiske form. Jeg tror, at alle disse 5 lovforslag kan komme til i større eller mindre udstrækning at virke efter hensigten: at støtte produktive erhverv og støtte beskæftigelsen.

Lowzow (KF):

Til hr. Karlskov Jensen skal jeg blot sige, at én, der havde hørt forhandlingerne i salen hele dagen, havde ikke været i tvivl om, hvad det var, jeg bl. a. mente. Men det er jo sjovt nok, for i dag er der sådan en stemning. Jeg kan godt forstå ministerbænkene, der har været glade og tilfreds belagt hele dagen, for man har nogle gange hørt om, at der har været en skyggeregering i et land, og der har været en siddende regering, som har haft magten. Men i dag har det jo været en regerende skyggeregering, vi har set, der har taget alt besværet og har dækket regeringen ind, når der var ubehageligheder, og det må jo være ganske dejligt for et regerende parti, men nok så besværligt for andre.

[Lowzow.]

I den samling forslag til landbrugslove, som er blevet lagt frem for os her, findes netop det, som vi i det konservative folkeparti også ved de forrige love vendte os imod, nemlig at man direkte udbetaler kontante penge til private erhvervsdrivende, som man først har opkrævet urimelig meget af i skat. Hvorfor skal der nu udbetales store direkte støttebeløb til landbruget, uden at det har noget virkeligt landbrugsmæssigt sigte? Uden at man har undersøgt specielt: hvad er det, man vil, hvad vil man opnå, hvad skal det ende i, når vi stadig opkræver de store og så tit omtalte jordskatter? Jeg må sige, at jeg finder, at venstre er kommet i dårligt selskab, når det som regerende skyggeregering ikke har kunnet få en liberal løsning igennem som fjernelse af jordskatterne i stedet for planløs kontant udbetaling.

Kristeligt folkeparti var skyld i, at vi ikke fik jordskatterne lette i sin tid. Socialdemokratiets stilling er jo kendt, men er der virkelig nogen, der har fulgt dansk økonomi i de senere år, som stadig tror på, at det hjælper et erhverv først at opkræve en skat, som ikke engang er sat i forhold til erhvervsindtægten, og derefter uden noget produktions- eller eksportsigte at betale pengene tilbage igen til nogle andre i erhvervet? For os er der ingen tvivl om, at hvis vi skal have et blomstrende forretningsliv, et blomstrende erhvervsliv, så er erhvervene selv de bedste til at administrere deres kapital. For os er der ingen tvivl om, at det er meget bedre end nogle forhastede folketingsforlig, som skal administreres bagefter.

Vi kan godt sige, at hvad angår den øgede beskæftigelse, så er vi slet ikke i tvivl om, at fjernelsen af jordskatterne og andre byrder — for der er andre byrder, der kunne være fjernet også, men jordskatterne er bare så direkte øjensynlige — ville have givet meget, meget mere tiltro i erhvervet på længere sigt fremover og dermed en optimisme og en sikkerhed for investeringer, hvorved investeringerne og arbejdskraftbehovet var kommet ganske af sig selv. Vi kan ikke medvirke til dette lovforslag, selv om vi — og specielt jeg da som praktisk landmand — ville støtte enhver fornuftig landbrugslov, da dette erhverv er en af vores hovedpro-

duktionskilder og et af vore største valuta-skabende erhverv.

Men det, der trænges til i landbruget i dag, er ikke det, som man hele tiden prøver at forcere igennem, kontante tilskud til erhvervet; det er et spørgsmål om at få afsat produkterne, finde afsætning på nye markeder, finde erstatning for det engelske baconmarked, finde erstatninger ude omkring i verden for de markeder, der ikke slår til i øjeblikket. I det øjeblik, der er afsætning, i det øjeblik, vi får varerne ud, i det øjeblik, der er kunder, der står og råber på varerne, er der også økonomi i investering, så bliver der også arbejdspladser i landbruget, og så bliver der arbejdspladser for dem, der skal bygge til landbruge.

Vi kan ikke stemme for dette lovforslag, og vi vil derfor afholde os fra at stemme for de ændringsforslag, der kommer undervejs.

Helt anderledes ligger det med lovforslaget om tilskud til dræning. Det er et forslag, der har et klart defineret formål, hvor vi kan se et forsøg på en øget udnyttelse af de ressourcer, der er i Danmark; ressourcen er i dette tilfælde jorden. Det er fornuftigt. Vi ved, at det giver noget arbejde, selv om det ikke er så meget, som det har gjort tidligere, der er en del maskinarbejde i det også, men det er mennesker, der betjener maskinerne i den tidsalder, vi lever i. Denne lovgivning har vi stemt for før, og det vil vi gøre igen ved den forlængelse, der er tale om her.

Endelig er der de tre lovforslag om statsgaranti til fiskeri, til fiskeindustri og til væksthushavere. Vi har her en samling af erhvervsgrupper, som er i knibe i øjeblikket. Vi har den dybeste medfølelse med disse erhverv, det er erhverv, som ikke selv kan kæmpe sig ud af vanskelighederne lige i øjeblikket, men vi må indrømme, at vi tror ikke meget på den løsning, der ligger i disse statsgarantier, og man ser mange i disse erhverv, der også finder, at det, der foreslås her, er ret utilfredsstillende. Men under de politiske forhold, der råder i folketinget i dag, er vi indstillet på, at det ikke kan nytte noget at få ændret i disse lovforslag, og da vi gerne vil støtte erhvervene, vil vi stemme for lovforslagene, men stemme imod de ændringsforslag, som er stillet af mere eller mindre propagandistiske grunde.

Maigaard (SF):

Man kan få nogle overvejelser, nogle svare overvejelser, når man skal tage stilling til det problem at bruge skatteyderpenge til erhvervsformål. Vi har drøftet spørgsmålet i socialistisk folkeparti, og vi mener, at det er rigtigt at bruge skatteydernes penge til erhvervsformål, hvis der er tale om særligt udsatte erhverv, f. eks. fiskeri, væksthusholdere — efter vores mening ikke landbrug — hvis man opnår en effekt, som er gavnlige for samfundet. Det kan være miljøforbedring, energibesparelser, eller hvis der er en social effekt, f. eks. egnsudviklingsstøtte, som vel er en form for tilskud til langvarigt arbejdsløse.

Ud fra disse betragtninger synes vi, at man kan overveje støtte, bruge skatteyderpenge til erhvervsformål. Ud fra disse betragtninger vil jeg straks sige, at lovforslaget om produktionsbygninger kan vi ikke støtte, fordi forslaget ikke falder inden for de synspunkter, de kriterier, jeg her har lagt op.

Ministeren har i alt fald på kanten af forretningsordenen stillet en række ændringsforslag, som efterhånden gør det til en helt ny lov. Ja, han har jo også foreslået en ny titel til loven, således at den kommer til at hedde noget så fint som forslag til lov om midlertidigt statstilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ved nybygninger og forbedringer m. v. af driftbygninger på jordbrugs- og skovbrugsbedrifter. Så mange var ordene, men i virkeligheden burde man foreslå ministeren, at lovforslaget kom til at hedde: forslag til lov om at købe partiet venstres stemmer, for det er jo det, dette lovforslag handler om. Det handler om, at man skal hælde nogle penge ud til et erhverv, som jo klarer sig rimeligt godt efter omstændighederne, hælde dem ud til landbrugerne for at få venstres stemmer. Der angives fromt, at lovforslaget vil have en betragtelig beskæftigelsesfremmende virkning. Vi har ikke fået det belyst, og det kunne være interessant at spørge, om ministeren, der jo arbejder inden for en ramme, der skal skaffe plads til 50.000 mennesker, blot kunne antyde, hvor mange mennesker han mente der kom i arbejde ved dette lovforslag. Jeg tror ikke, det er mange. Jeg ved også godt, hvad disse penge skal bruges til.

De skal bruges til at købe venstre, det er det, der er meningen med det.

Jeg synes, at lovforslaget er interessant ud fra den vinkel i øvrigt, at med dette forslag synes jeg andre indvendinger, vi har kunnet høre i udvalget om sparsommelighed med offentlige midler, må høre op. Når man har råd til dette her til et erhverv, der ikke er særlig i klemme, burde man have råd til i langt højere grad at støtte erhverv, der er i klemme. Men jeg synes altså, at ministeren skal betænke, at når han kan bruge 75 mill. kr. på dette, så har han spenderbukkerne på i de diskussioner, vi i øvrigt har.

Dræningsforslaget har vi støttet. Man kan drøfte, om det er fornuftigt eller ikke fornuftigt. Dem på de lave jorder har glæde af loven, dem på de høje jorder vil få glæde af løftet om støtte til de underjordiske vandingsanlæg. Der er noget beskæftigelse i det, og det er den væsentligste grund til, at vi støtter dette forslag.

Erhvervsgartnerne har været inde i billedet. Jeg synes, det er værd at bemærke og også at gøre det fra denne talerstol, at vi her har det første erhverv, som nu klart siger, at forudsætningen for erhvervets tilslutning til De europæiske Fællesskaber er faldet bort. Det er det første erhverv, der gør det. Jeg tror ikke, det bliver det sidste erhverv, der gør det.

Fiskeriet har været drøftet efter omstændighederne grundigt i udvalget, og det synes jeg der er megen grund til, fordi fiskeriet jo er i en særlig tidsbestemt meget vanskelig situation. Jeg synes, der er grund til at sige, som det blev nævnt af et af de mennesker, der fik foretræde for udvalget, at regeringens og flertallets politik over for fiskeriet er en tom gestus, ikke en reel hjælp. Fiskeriets vanskeligheder er nu akutte, der skal en øjeblikkelig hjælp til, hvis ikke erhvervet skal slås i stykker og dermed være ude af stand til at opfange det opsving i priserne, som man forventer inden for et år.

Regeringens gestus — jeg vil ikke kalde det politik, jeg vil kalde det en gestus — over for fiskeriet har to led. Fiskerne kan i 6 år låne op til 100.000 kr. med statskaution for halvdelen af eventuelle tab. Det sker på markedets vilkår, og det vil derfor koste den enkelte fisker 50.000 kr. at låne de 100.000 kr., han kan få. SF har derfor foreslået, at

[Maigaard.]

der indføres en rentesikring, således at staten dækker rentebyrden ud over 6 pct. Det har ikke været muligt at overbevise forligspartierne om dette synspunkts rigtighed. Jeg synes, at det lægger en vældig grænse, at folk, der er i en vanskelig situation, skal påtage sig en rentebyrde på halvdelen af låneprovenuet for overhovedet at få lånene. Derfor tror jeg ikke, at der er megen effekt i den side af lovforslaget.

Det andet led i regeringens gestus drejer sig om den kaution, forligspartierne er villige til at yde, en såkaldt tabskaution. Den långivende bank kan først få statens del af tabet dækket ind, når det er konstateret. Den kautionsform vil animere långiverne til at presse fiskere, der har svært ved at klare deres forpligtelser, frem mod en konkurs for at få tabet konstateret. SF har derfor foreslået, at kautionen bliver en selvskyldnerkaution, hvor långiveren kan gå til staten, når låntageren ikke opfylder sine betalingsforpligtelser. Der er grund til i denne sammenhæng at bemærke — ikke mindst til hr. Kjeld Olesen, som jo ikke har fulgt arbejdet og derfor spurgte med nogen undren, hvorfor vi ikke ville støtte lovgivningen — at den danske bankforening og Danmarks Sparerkasseforening meget sagligt — man kan jo ikke just sige, at disse to foreninger udtrykker sådan blødsøden kapitalisme — meget sagligt har sagt:

„Garantiformen tabskaution accepteres normalt ikke af pengeinstitutterne, der i praksis stiller krav om selvskyldnerkaution.“

Men disse normalt ikke blødsødne kapitalister har altså fået deres overmand i landbrugs- og fiskeriministeren, som er endnu hårdere, og som vælger en form, der ikke vil få megen effekt, simpelt hen fordi den ikke kan bruges og ikke vil blive brugt.

Forligspartierne har ikke været til at råbe op her, og når vi undlader at stemme ved lovgivningen, er det, fordi vi mener, at dette er sminke, som landbrugs- og fiskeriministeren skal bruge, det er sminke, som forligspartierne skal bruge, der er ikke tale om en reel indsats for et erhverv, der er i tidsmæssig klemme. Denne sminken landbrugsministeren om vil vi ikke være med til. Vi vil så hellere sige klart, at fiskeriet ikke har mange venner i dette ting. Det må det ind-

stille sig på, men man skal ikke komme og sige til det, at man har hjulpet det ved de lovforslag, der ligger her.

Et særligt problem udgør det bornholmske fiskeri, fordi fiskerikrisen har slået hårdt igennem i det bornholmske samfund, hvor 15 pct. af befolkningen er afhængig af fiskeriet. Dette forhold medfører, at det bornholmske fiskeri efter vores mening bør have en særstilling i kriselovgivningen. SF har derfor foreslået, at statsgarantien hæves fra 50 pct. af lånet, som gælder efter lovforslaget, til 100 pct. af lånet for bornholmsfiskernes vedkommende, og dette med en 100 pct. selvskyldnerkaution er jo ikke noget, der er ukendt inden for det offentlige. Det er en kautionsform, som gives i andre sammenhænge af det offentlige, og derfor må den også kunne bruges her. Ministeren ser spørgende ud. Tal med undervisningsministeren, hun kender udmærket godt systemet fra undervisningssektoren. Forligspartierne har ikke været til at få i tale heller på dette område, og beklageligt nok har de to bornholmske folketingsmænd heller ikke været til at råbe op på dette felt.

Har ministeren gjort lidet, så har et parti, der normalt ynder at fremstille sig som fiskernes venner, nemlig fremskridtspartiet, gjort endnu mindre. Jeg synes, det var interessant at høre hr. Halvgaards indlæg, fordi han ikke havde nogen som helst politik for den situation, som ligger her. Det var en snak om det selvhjulpne erhverv, og det skal fedt hjælpe, når nøden banker på døren inden for 1-2-3 måneder. Men det var den snak, vi fik, ganske som i udvalget, at det, det drejede sig om, var, at der skulle skabes skattelettelse, det var langsigtet, og det måtte man så se frem til.

Jeg synes, der er grund til at spørge fremskridtspartiet: hvad vil man fra fremskridtspartiets side gøre over for fiskeriet nu? Vi er ikke interesseret, og jeg tror heller ikke, fiskerne er interesseret i fremskridtspartiets visioner om, hvordan det bliver, når partiet engang får gennemført sit skatteprogram. Hvad vil man gøre nu? Hvad vil man gøre med udsigt til en række fallitter og krak i den nærmeste fremtid? Er fremskridtspartiets svar i denne situation hr. Halvgaards laissez faire-tale, eller har man en aktiv politik, en politik for et erhverv, der er kommet i en akut klemme? Jeg synes, at

[Maigaard.]

tinget og erhvervet har krav på at få et svar.

Arne Bjerregaard (KrF):

Lad mig først sige, at jeg skal ikke anfægte hr. Maigaards kendskab til landbrugets økonomiske forhold. Ét mener jeg dog vi må notere os, at gennemsnitsindkomsten i landbruget sidste år var, så vidt jeg husker, 62 pct. af en faglært arbejders gennemsnitlige indtjening, så det siger da lidt om, at det i alt fald ikke er den store indtjening, der er at hente for den enkelte landmand.

På den anden side må jeg så vende mig imod de konservative, som mener, at vi skulle have forhindret bedre kår for landbruget ved at forhindre en ændring af grundbeskatningen. Der kan man vende bøtten om og sige, at vi har hele tiden sagt, at vi vil være med til at ændre beskatningen af produktionsjorden, men når det endelig gjaldt, så ønskede de konservative af partitaktiske grunde vel at stemme imod netop vore forslag, som dog var et stykke på vejen til at få fjernet beskatningen på produktionsjorden. Denne indstilling har vi stadig væk, og hvis de konservative vil være med her, skal vi da gerne senere være med til at fjerne beskatningen af produktionsjorden. Men at tro, at det alene kan ændre den økonomiske krise for et erhverv, er dog vist at tillægge denne beskatning for stor betydning.

Desværre må jeg da nok give hr. Maigaard ret med hensyn til de garantiordninger, som vi ønsker at gennemføre for gartneri og fiskeri: de har ikke den store effekt. Der er vel ikke mange, der vil benytte sig af dem, fordi en 50 pct. garantiordning skal jo fedt hjælpe, hvis man ikke har ret megen garanti selv at kunne stille bag resten. Vi er klare over problemet, og vi vil da også gerne være med til senere, om det skulle være muligt, at hjælpe et erhverv, som er i en øjeblikkelig krise. Men vi er også vidende om, at der i øjeblikket foregår en undersøgelse af, hvorledes man muligvis kan hjælpe de mest betrængte steder med hensyn til fiskeri-erhvervet.

Med hensyn til gartneriet er det en øjeblikkelig situation, en omstilling, der skal til, til en anden produktionsform, og her vil jeg

mene, at garantiordningen har større mulighed for at blive udnyttet, end den har inden for fiskeriet. Men det er klart, at vi — og det tror jeg også gælder de andre forligspartier — vil være med til at hjælpe erhverv, som er kommet i nød, og hvis det skulle vise sig, at de ikke kan klare omstillingsprocessen.

Jeg mener, det er at skyde lidt over målet, når hr. Maigaard siger, at der kun er socialistisk folkeparti tilbage som elskværdige mennesker over for betrængte erhverv. Jeg tror nok, det er at skyde lidt for højt. Hr. Maigaard er også vidende om, at i et forlig kan det være vanskeligt at få tilgodeset alt, og det er netop det, der har været problemet her. Men jeg må gentage, at jeg tror ikke, der er nogen af partierne, der vil undslå sig for at være med til at hjælpe et erhverv i en nødsituation.

Med hensyn til spørgsmålet om dræning mener vi, at der ligger beskæftigelsesarbejde i dette, og vi havde allerede sidste år foreslået det, som nu er sket; derfor kan ingen være i tvivl om, at vi gerne anbefaler dette lovforslag.

Med hensyn til forbedring af jordbrugsbygninger mener vi også, at det kan være tiltrængt mangfoldige steder, og vi håber, ordningen vil blive udnyttet fuldt ud, idet vi mener, at det vil fremme produktionen; dermed vil det også fremme beskæftigelsen såvel på kort som på længere sigt.

Vi skal kort sagt anbefale de fremsatte lovforslag med de af os tiltrådte ændringsforslag.

Fuglsang (DKP):

Det er først og fremmest på grund af de øjeblikkelige beskæftigelsesmæssige virkninger, at kommunisterne vil stemme for de 4 første lovforslag, og at vi ikke stemmer mod lovforslaget om statstilskud til produktionsbygninger.

Vi har ingen illusioner om, at disse lovforslag eller forliget overhovedet vil kunne til et meningsfyldt arbejde bør være en sikret demokratisk menneskeret for alle, men vi anser også en indsats i den nuværende situation for at begrænse arbejdsløsheden for vigtig i en situation, hvor flere og flere falder for 26 ugers bestemmelsen, og det

[Fuglsang.]

gælder ikke mindst i landsdele som den, hvor jeg kommer fra, Nordjylland, hvor arbejdsløsheden i forvejen rammer hårdt.

Vi ved også, at vi ved at stemme for forslag som disse og for deres beskæftigelsesfremmende virkninger er på linje med, hvad arbejderne gennem deres fagbevægelse har krævet den ene gang efter den anden.

Men når det er sagt, vil jeg også sige, at vi nærer ingen illusioner med hensyn til hverken den egentlige hensigt eller de mere langsigtede virkninger af forliget som helhed. Det er i væsentlig grad venstres helhedsplan, der serveres i en ny anretning, og formålet med de positive ting, der også er i det, er at dække over en pille, der i sidste instans kan vise sig at blive temmelig sur.

Vi går altså ind for de lovforslag, det drejer sig om her, fordi de sætter arbejde i gang, det gør jo f. eks. bygge- og anlægsarbejder. Ganske som de skiftende regeringers nedskæringer på dette område udløser en kædereaktion med hensyn til arbejdsløshed, vil igangsættelse af arbejder virke i den modsatte retning.

Det samme gælder styrkelsen af erhverv som fiskeri, landbrug og gartneri, som vi her behandler. Også deres forhold påvirker områder temmelig langt omkring. Vi kender, som det allerede er nævnt her fra talerstolen, fiskeriets betydning f. eks. for Bornholm som helhed, og vi ved, hvad det betyder for de nord- og vestjyske fiskeribyer. Forliget bygger på en om end nødtvungen godkendelse af den betydning, som hjemmemarkedet og den indre købekraft har både for arbejderne beskæftigelse og for fiskeriets, landbrugets og gartneriets afsætningsmuligheder.

Denne betydning vil selvfølgelig ikke blive mindre fremover, men her viser jo den tendens, der ligger i forliget som helhed, at skal disse goder sikres på længere sigt, må der også gennemtvinges en anden politik end den, forliget bygger på.

Forligets virkelige indhold kommer til udtryk på mange måder, men bl. a., som det også er nævnt, i den form, som støtten har fået, nemlig gennem statslige garantiforpligtelser over for de private pengeinstitutter. Det er for mig et udtryk for en eftergivenhed over for det private pengemarked, men en eftergivenhed, som ingenlunde er ny, og

hvis virkninger ingenlunde er ukendte for os i praksis.

Det er for eksempel meget længe siden, at efterkrigstidens statsstøtte til byggeriet og dermed muligheden for at påvirke byggeriets retning afløstes af, at byggeriet henvises til det private lånemarked på dets betingelser, og vi lider den dag i dag under følgerne. På samme måde som det er gået her, er det i vidt omfang gået med finansieringen af erhvervene. Også det er overgået til det frie pengemarked på dets betingelser.

Jeg vil gerne lige indskyde her, at når jeg taler om erhvervene, så glemmer jeg ikke, at erhverv er mere end én ting, at det ikke er en helhed, og at alle erhvervsdrivende selvfølgelig ingenlunde har de samme interesser.

Vi erkender, og derudfra tager vi også stilling, at mange mindre virksomheder er kommet i vanskeligheder, og det kan efter vor mening hverken være i deres eller i arbejderne interesse, at de tvinges til at slutte sig til de alt for mange, som i øjeblikket står uden arbejde.

Det er langt fra altid, at vanskelighederne skyldes dem selv. De er en følge af den førte politik. Det nævnes direkte i bemærkningerne til lovforslaget om støtte til væksthushavet, at vanskelighederne dér først for alvor begyndte efter vores tilslutning til fællesmarkedet. Det kan måske i den forbindelse virke lidt bagvendt, at samtidig med at man ønsker at støtte væksthushavet, ved vi, at der inden for EF er ønske om at begrænse væksthushavet.

Men bortset fra det, selv om det ikke nævnes direkte, gælder det også for andre grupper, at det, at sådanne forslag må stilles, i virkeligheden er udtryk for, at man nu må erkende, at f. eks. Romtraktatens § 39 med dens løfte om stabil afsætning, lønende producentpriser og billige varer på ingen måde er gået i opfyldelse.

For arbejderne beskæftigelse såvel som for de arbejdende erhvervsdrivendes krav om en vis tryghed vil disse forslags positive virkninger være begrænset, både hvad gælder deres omfang, og hvad der gælder deres varighed. Det gælder f. eks. det arbejdende landbrug, hvis lån hos de private pengeinstitutter, selv om det er med statsgaranti, kun vil medføre yderligere vækst i den i forvejen meget høje gæld og en yderligere vækst i de renter og afdrag, som belaster

[Fuglsang.]

landbruget, landbrugernes fortjeneste og deres investeringsmuligheder i ganske voldsom grad.

I den forbindelse: vi synes også, at rentefoden er for høj, men vi synes ikke, at SF's 3 ændringsforslag om, at statskassen skal lette på det ved at betale det, som ligger over de 6 pct., kan være den rigtige måde at løse renteproblemet på. Derimod vil vi stemme for de tre ændringsforslag om, at staten skal garantere som selvskyldnerkautionist for lånene, ligesom vi også vil støtte den særlige ordning for Bornholm.

Vi vil undlade at stemme for lovforslag nr. 262 om statstilskud til jordbrugsbygninger m. m. Vi vil ikke stemme imod på grund af de beskæftigelsesmæssige virkninger, men ellers tør det nok siges, at dette lovforslag i uhyggelig grad er præget af venstres interesser og fællesmarkedets bestræbelser. Det gælder rammerne for tilskuddene fra 2.000 kr. nedad til 75.000 kr. opad. Det vil jo sige, at arbejder for under 8.000 kr. er udelukket fra at få tilskud, mens man på den anden side kan opnå tilskud op til 300.000 kr. Det vil sige, at mange småbedrifter, som i høj grad kunne have brug for de mindre tilskud, udelukkes, men også at selv ret betydelige kan komme i betragtning.

At det er et udtryk for fællesmarkedsbe-
stræbelser, viser jo også forslagets ændrede titel og de ændringer, der er foretaget i forslagets indhold. For det første at æg og fjerkræproduktion direkte er undtaget, og for det andet at kun de største kan få tilskud til investeringer i svineproduktionen.

Med hensyn til det sidste forslag, nr. 264 om tilskud til dræning, vil vi støtte det.

Til slut: det vil fremover simpelt hen være nødvendigt at ændre hele den tendens, der præger dette forlig, og også at kulegrave en række af de problemer, som det indeholder, kulegrave det set i et større perspektiv. Det gælder landbrugspolitikken, hvor der da heldigvis også er udsigt til, at man vil drøfte problemerne nærmere. Det gælder fiskeriet, der på mange områder står i en ny situation med hensyn til fangstmuligheder, kvoteringer, afsætning, priser osv. Derfor, samtidig med at vi altså stort set støtter forslagene her, vil vi opfordre dem, de angår, til at følge udviklingen og følge den kritisk. Det er der grund til, eftersom dette forlig

viser såvel arbejdere som mindre erhvervsdrivende, hvad de har i vente, hvis ikke de selv prøver at påvirke udviklingen.

Jes Schmidt (CD):

Den store trængsel her i salen opfordrer ikke til de lange taler. Jeg skal derfor indskrænke mig til at henvise til, hvad jeg allerede ved behandlingen af skattelovsforslagene sagde generelt. Det gælder også for de landbrugslovforslag, som vi nu har til anden behandling her.

Det drejer sig om fem blomster til landbrug og fiskeri; de er af forskellig størrelse, kvalitet og duft, men som hel buket er de alligevel efter vor opfattelse så gode, at vi er rede til at stemme for dem. Men vi gør det ikke uden at tilføje, at vi gerne havde set mere end fem blomster i denne buket. Vi havde gerne set en blomst om jordskat-terne; vi havde gerne set en blomst om den kommende anden revision af den særlige indkomstskat, og vi havde gerne set en bedre løsning for fiskeriet, for efter det, vi har fået oplyst ved behandlingen af sagerne, synes det ikke at være helt tilfredsstillende med en 50 pct. statsgaranti. Men det væsentlige er, at vi her har at gøre med en helhedsløsning, som vi gerne stemmer for.

Jeg vil kun til slut takke for den gode og saglige behandling, som sagerne har fået i landbrugsudvalget, og også for den kontante måde, hvorpå landbrugsministeren har fremlagt og behandlet de spørgsmål, som vi havde at stille. Og til allersidst må jeg måske takke hr. Glistrup for, at han i anden omgang også henvendte sig så venligt til mig. Hvad angår centrum-demokraterne, vil hr. Erhard Jakobsen sikkert nok selv pointere, hvad han mener, men jeg selv kan kun gentage, hvad jeg sagde: at jeg ikke kun har snakket om skattenedsættelser, jeg har været med til at stemme for dem.

Sigsgaard (VS):

Der er nogle, der går med til næsten hvad som helst, når bare regeringen kommer og siger, at det er beskæftigelsesfremmende, selv om pengene måske går i nogle andre lommer, end det forekommer rimeligt, og selv om beskæftigelseseffekten måske er særdeles tvivlsom. Men det gør VS ikke.

Jeg kan om forslag nr. 262 om statstilskud til jordbrugsbygninger helt tilslutte

[Sigsgaard.]

mig hr. Maigaards ord, at det simpelt hen er stemmekøb, der er tale om her. Efter en EF-kampagne, hvor man sagde, at nu kunne den nationale landbrugsstøtte afskaffes, så kommer man altså nu og hælder et stort millionbeløb netop i landbruget.

Man påstår, det er forbedring af beskæftigelsen, man søger, men man kan ikke på nogen måde dokumentere nogen særlig stor beskæftigelseseffekt. Det er sørgeligt, når partierne bruger timer på at spare nogle få millioner kroner på uddannelsen, på daginstitutionerne, på uddannelsesstøtten. Vi har oplevet vild forvirring her i salen, når det gjaldt om at spare et så beskedent beløb i forhold til statsbudgettet som 400.000 kr., stor forhandlingsaktivitet mellem partierne, en stor sag blev det. Og det tillader man sig at gøre, også selv om det i visse tilfælde kan kaste tusinder af mennesker ud i arbejdsløshed og give anledning til mange andre ulykker.

Samtidig med at man opfører sig sådan, når det drejer sig om finanslovvedtagelsen, for det er den, der er tale om her, tillader man sig så i nogle tattetimer at sjusse sig frem til nogle tilfældige milliongaver, betalt først og fremmest af lønarbejderne. Det er jo måden, forligspartierne vil klare beskæftigelsen på. Lønarbejdernes løn skal holdes nede, og over skatten skal de så give tilskud til kapitalejerne.

VS synes, at forligspartierne burde have holdt fingrene væk fra lønarbejdernes penge. De har fingrene lidt for langt nede i lønarbejdernes tegnebøger i den her situation. Vi vil ikke være med til nogen af deres forslag.

Hvad angår fiskeriet, så er der ingen antydning af en langsigtet fiskeripolitik. Hver gang der opstår en vanskelig situation — og krisen har jo kunnet forudsiges i årevis — så kommer man og siger: ja men nu er det lige nu, det er galt, og vi har naturligvis ikke tid til nu at lave en langsigtet fiskeripolitik, men når vi får tid, når der kommer roligere forhold, så skal den laves. Den bliver aldrig lavet, og der ligger ingen løsninger i lovforslagene, heller ikke når det gælder fiskeriet. I sidste ende er det bankerne, som forligspartierne og de andre partier, der tilslutter sig forslagene, støtter. De kan nemlig i kraft af den form for støtte, de nu skal have, op-

retholde den helt urimeligt høje udlånsrente, for når den bliver for høj, når fiskerne, eller hvem det ellers kan dreje sig om, ikke kan klare bankernes høje renter, så kommer folketing og regering med garantiordninger og kautionsordninger og alt andet godt fra havet, og så går det igen lidt for bankerne. Bankkapitalen kan så fortsætte med sin urimelige rentemarginal, som den begrundes med den risiko, den løber, en risiko, som den i praksis ikke vil løbe, og som så staten kan komme og overtage.

Det er bare ét lille eksempel på en virkning, som er ret så generel for en lang række af de forslag, regeringen kommer med. Vi vil ikke gå i detaljer med de her ting. Det eneste rimelige er at stemme imod hele den buket, der er på bordet.

Landbrugs- og fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jeg vil gerne indledningsvis takke de partier, der her har givet tilslutning til de forslag, som vi behandler nu. Jeg skal ikke knytte forfærdelig mange bemærkninger til det, der er sagt.

Hr. Halvgaard havde en bemærkning om det mærkelige i, at man på ét tidspunkt herfra opfordrer til at nedsætte forbruget, og det næste øjeblik, siger hr. Halvgaard, opfordrer man til at forøge forbruget. Det er jo egentlig ikke så mærkeligt, for det er jo to vidt forskellige forudsætninger, der ligger bag ved de forsøg, man her fra folketingets side gør på henholdsvis at få folk til at nedsætte og forøge forbruget.

Hr. Halvgaard savner initiativer til gavn for landbruget og peger her på kapitalvindingsskatten, som alle jo ved for ganske kort tid siden er blevet meget væsentligt reduceret. Jeg vil gerne sige til hr. Halvgaard og til visse andre, som har talt om den landbrugslovgivning, som man virkelig skulle lave — det gælder også hr. Lowzow — at det forslag, som er blevet et resultat af venstres forslag og socialdemokratiets forslag om støtte til bygningsinvesteringer i landbrug, efter den omarbejdning, der er sket, næsten nøjagtig svarer til de ønsker, man fra landbrugets side selv har fremsat over for mig som landbrugsminister. Det var et enigt ønske, som er fremsat af husmandsforeninger og landboforeninger, om, at man i en overgangssituation for at stimulere

[Landbrugs- og fiskeriministeren.]

beskæftigelsen i landbruget, ikke blot ved disse byggearbejder, men også på længere sigt, kunne stimulere byggeriet og forbedring af landbrugsbygninger med en påfølgende forøgelse af produktionen i de bygninger, der foregår.

Jeg tror derfor, jeg må sige, at jeg anser det i hvert fald for at være en højst mærkværdig stilling, det konservative folkeparti indtager til et lovforslag, som jo i hvert fald visse af de medlemmer af det konservative folkeparti, der særlig har beskæftiget sig med landbrug, i det mindste må vide at landbrugets egne organisationer, helt fra husmændenes og til landboforeningernes, selv har fremsat ønske om over for regering og folketing.

Jeg vil også gerne rette en lille fejl, som mange gør sig skyldig i, og her er jeg ovre i fiskerisektoren. I den øjeblikkelige vanskelige situation for fiskeriet hører vi gang på gang, at det er kvoteringsordningerne, der er skyld i, at fiskeriet har vanskeligheder. Det må jeg sige, det er det ikke. Fiskerne har i år, når det drejer sig om de kvoterede fiskesorter, fisket mindst lige så meget og i visse tilfælde mere, end de plejer at gøre, men til væsentlig lavere priser på eksportmarkederne. Derfor er fiskeriets øjeblikkelige økonomiske vanskelighed, så vidt jeg kan se i hvert fald, udelukkende et resultat af, at priserne for fiskernes produkter, der bliver solgt til eksport, har været inde i et meget stærkt fald i det sidste års tid, og det er jo noget, som vi har meget svært ved i hvert fald fra folketingets side at foretage nogen opretning på.

Jeg vil også gerne i fortsættelse af hr. Lowzows bemærkninger om det landbrugsmæssige i det forslag, der ligger her, spørge hr. Lowzow: hvad er så årsagen til, at det konservative folkeparti anser en anden lov med præcis det samme sigte for at være en god lov? Jeg tænker naturligvis her på lov om moderniseringsstøtte til landbrugsbedrifter, der ydes til alle, som opfylder betingelserne, og det vil i første omgang sige bygger stalde til en pris af over 300.000 kr. Så kan man få støtte fra statskassen, og det har man kunnet i adskillige år. Den støtte forøger vi også. Vi laver nu et lovforslag, som har til hensigt at støtte byggearbejder, som er under 300.000 kr., og det vil jo sige,

at en lang række landmænd, som måske ikke har behov for at foretage bygning af en ny stald til de store beløb, nu får en mulighed for at få en støtte, der vel ikke er så god som den, de får under moderniseringsloven, men som dog alligevel er en væsentlig støtte i den aktuelle situation.

Hr. Maigaard og andre har været inde på, at det forslag, der her er tale om, om støtte til erhvervsbyggeriet inden for landbruget var et forslag til at købe partiet venstres stemmer. For det første tvivler jeg på, at partiet venstre sådan lader sig købe eller sælge. For det andet tør jeg måske gøre opmærksom på, at der i regeringens oprindelige forslag var et forslag med nøjagtig det samme sigte, vel 25 mill. kr. mindre, men alligevel i princippet præcis det forslag, som vi nu gennemfører. Det er altså ikke udelukkende en idé, som partiet venstre har fået.

Hr. Maigaard stillede mig et konkret spørgsmål om, hvor mange der kommer i arbejde, og som det blev sagt fra anden side, er det naturligvis vanskeligt at dokumentere. Man kan ikke dokumentere den slags tal, men vi regner i landbrugsministeriet med, at der igennem denne lov vil blive arbejde til omkring 3.000 mennesker. Hvis hr. Maigaards regnekundskaber på dette tidspunkt af dagen er ved fuld magt, så vil han kunne regne ud, hvor meget staten sparer i arbejdsløshedsunderstøttelse til 3.000 mennesker på årsbasis, og så vil han, hvis han regner rigtigt — det er ikke altid, hr. Maigaard gør det — komme frem til det slutresultat, at denne lovgivning egentlig er en ganske god forretning for staten.

Hr. Maigaard forklarede omhyggeligt forskellen på tabskaution og selvskyldnerkaution. Det gjorde han meget korrekt — jeg har også selv forklaret ham, hvad det var — og så ender han med at foreslå, at når det drejer sig om Bornholm, så skal staten ved hjælp af selvskyldnerkaution garantere 100 pct. for pengeinstitutternes tab. Her er virkelig tale om støtte til pengeinstitutterne, så det batter. Pengeinstitutterne ville igennem den slags låneordninger være fuldstændig uden risiko for de lån, de måtte yde under denne ordning. Jeg ved ikke, hvor meget kendskab hr. Maigaard egentlig har til pengeinstitutter, men det er min opfattelse, at i en vanskelig erhvervspolitisk situation er

[Landbrugs- og fiskeriministeren.]

det også pengeinstitutternes opgave at være med til at løbe en vis risiko ved at låne penge ud til det erhvervsliv, som det blev sagt fra anden side, pengeinstitutterne jo lever af at låne penge ud til. Derfor må 100 pct. garanti naturligvis afvises.

Halvgaard (FP):

Hr. Maigaard efterlyser fremskridtspartiets klare politik vedrørende fiskerierhvervet, og hr. Maigaard spørger: hvad ville fremskridtspartiet gøre her og nu i en situation, hvor mange fiskere er på fallittens rand?

Da mit første indlæg, hvor jeg trak linjerne op for fremskridtspartiets erhvervs politik, åbenbart ikke helt er forstået af hr. Maigaard, skal jeg gerne nævne et par ting, som vi ville gøre her og nu for fiskerne. Jeg må da sige med det samme, at jeg ikke kan oprulle hele vores fiskeripolitik her på de få minutter, men de to ting, vi ville foreslå der skulle gøres her og nu, det er for det første, at vi kunne tænke os at støtte det radikale forslag, således at negativ indkomst i 1975 kan modregnes i positiv indkomst i 1973 eller 1974, så fiskerne straks kan få den skat tilbage, som vi mener er erlagt under urigtige forudsætninger. Det var den ene ting, som man kunne gøre med det samme, og som kunne hjælpe fiskerierhvervet. Da kunne de få kontanter med det samme.

For det andet mener jeg man må se nærmere på de kvotaordninger, som på en vis tilfældig måde er fastlagt. For det tredje, selv om det måske er lidt mere på lang sigt, vil vi naturligvis lette erhvervets byrder i form af en, hvad skal man sige, indkomstskattenedsættelse, som vi har givet anvisning på i mange tilfælde, og som vi mener er absolut den bedste kur for hele det danske erhverv.

Lowzow (KF):

Ministeren spurgte mig, hvorfor det konservative folkeparti kunne stemme for EF's lovgivning om byggeri. Ja men det er jo ganske klart, for det ved ministeren lige så godt som jeg, at dér skal der rentabilitetsberegninger til. Der er da en hensigt med den lovgivning. Hvis vi havde fået noget lignende ind i denne, så var det noget andet. Hvis vi kunne bevise det. Ministeren ved

godt, at her år efter år skal det påvises, at efter den tid er der den og den øgede fortjeneste og dermed en hensigt med det.

Der er mange andre ting, man kunne have gjort i landbruget i stedet for dette, men det, vi vender os imod, er, at man bliver ved med at opkræve og lægge omkostninger på erhvervet og derefter planløst deler dem ud i kontanttilskud til private erhverv. Og det siger jeg endda som liberal: til private erhverv. De private erhverv skal man lade alene og hellere lade klare sig selv, så længe man endnu har en beskatning som, hæmmer produktionen.

Så siger ministeren, at han ikke kan forstå det; han har opfyldt alt, hvad landbruget sagde. Ja, alt hvad landbruget sagde, hvis vi kommer med i punkt 5, 6, 7 og 8. Men de første punkter siger: produktionshæmmende erhvervsbeskatning må ophæves, herunder må normalt generationsskifte fritages for kapitalvindingsskat. Endvidere må beskatning af landbrugsjorden osv. osv. Det er netop det, jeg også har stået og sagt her: det er omkostningerne, der er det vigtigste. Men de andre ting: Der er da ikke noget erhverv, der vil sige nej til at modtage kontante tilskud, hvis man kan få dem forærende, men som lovgiver kan man godt være imod det, selv om man måske kan være heldig at få nogle af dem.

Der er veterinærkontrollen, man kunne overtage. Det er noget, der ligger naturligt for staten: at kontrollere sundhedsgraden af levnedsmidlerne. Der er vores forskning, der trænger til ganske betydelig støtte på moderne vis i landbrugsforskningen, og der er de salgsfremmende ting, som vi også har et vældigt behov for, virkelig ting, som kunne virke på lang sigt og også hurtigt, men ministeren deler det op, som om det var erhvervet, man skulle hjælpe. Jeg forstod denne lovtitel, som om det var beskæftigelsesarbejder, og jeg sagde, at dér tror jeg, der var skabt mere tillid til regeringen, mere tillid til fremtiden, hvis man havde lavet noget, der var langsigtet.

En anden ting, man kunne have gjort fra regeringens side, var, at man kunne have gået ind i 5 ugers reglen. Forholdet er i dag det, at på de ellers gode arbejdspladser på landet, der tit har meget varierende beskæftigelse, tør vi dårlig tage en løsarbejder ind i dag, for hvis der sker noget en 5-6 dage

[Lowzow.]

efter, så har vi problemet. Der er mange, der er bange for at tage en langtidsarbejdsløs ind til arbejde i en kort periode. Nogle siger endda, de ikke vil. Det skal jeg ikke sige, men der er mange arbejdsgivere, der er bange for det, for den mand har problemer med at komme i gang igen, for det er ikke let pludselig at gå ind i et af de få arbejder, hvor der er noget fysisk arbejde endnu. Kunne ministeriet, kunne den socialdemokratiske regering have hjulpet med det, så kunne der blive mange arbejdspladser i få dage, korte perioder, varierende perioder, igennem tiden.

Maigaard (SF):

Jeg har først to bemærkninger til landbrugs- og fiskeriministeren.

Den ene vedrører lov om køb af venstres stemmer. Der siger landbrugsministeren, at han regner med, den vil give arbejde til 3.000 mennesker. Jeg kunne godt forstå landbrugsministerens beregninger omkring lov om køb af venstres stemmer, hvis det var bygningssiden, forslaget drejede sig om, men loven har jo et meget bredt virkefelt. Man kan med støtte købe transportanlæg, rørmalkningsanlæg, mekaniske fodrings- og udmugningsanlæg osv. Jeg vil godt lige høre, hvor mange beskæftigede landbrugsministeren regner med han får under denne sektor. Altså bygningsektoren kunne jeg forstå, men denne her pusten penge ud til landmændene for at få venstres stemmer, som jeg har nævnt her, den har jeg svært ved at forstå.

Så holdt landbrugsministeren et lille bankteknisk foredrag for mig. Det er jeg glad for, dels fordi landbrugsministeren er en kyndig bankmand, dels fordi jeg har behov for foredraget, men jeg vil dog gerne knytte to kommentarer til det.

Den ene er, at man i andre dele af lovgivningen kender begrebet 100 pct. selvskyldnerkaution med statsgaranti. Man kender det, man bruger det, men landbrugsministeren vil ikke bruge det.

Den anden er, at det kunne så godt hende, at man særligt skulle støtte det bornholmske fiskeri på en anden måde end den, vi foreslår, men ministeren har jo ikke været til at snakke til i denne sammenhæng. Han

driver erhvervspolitik, som en gammel forbeholdt provinsbankdirektør driver sin bank.

Så til hr. Halvgaard to bemærkninger. Jeg spurgte hr. Halvgaard: hvad vil fremskridtspartiet gøre nu for fiskerne? Ikke alle disse visioner, hvor fremskridtspartiet jo på interessant vis kommer til at ligne venstresocialisterne. Nej, lad os nu kontant få at vide, hvad vil I gøre nu? Så står hr. Halvgaard op og siger: jo, vi vil støtte et radikalt forslag, siger han, som siger, at negativ indkomst i 1975 skal kunne trækkes fra gevinst i 1973 og 1974. Men så skal 1975 da være gået først og den negative indkomst konstateret, før man hjælper fiskeriet. Så er vi henne under nytår, og så har markedsmekanismen for alvor begyndt at grassere i fiskerflåden. Vi skal altså konstatere, at et parti, som har haft megen sympati hos fiskerne, ingen politik har for den nuværende situation. Jeg synes, man skal mærke sig det i erhvervet, og jeg skal bidrage til, at man mærker sig det i erhvervet.

Jo, siger hr. Halvgaard så, men vi vil gerne give skattelettelser. Dertil er så at sige, at skattelettelser jo efter fremskridtspartiets opfattelse kan kurere lige så mange problemer, som fuld grundskyld kunne i retsforbundets udgave. Skattelettelser kan altså hjælpe for skat, det er klart. Jeg forstår, det også kan fremme beskæftigelsen i fiskeriet. Og endelig så må man vel spørge efter det indlæg, der er kommet her, og efter det, vi har hørt i udvalget, om vi vel ikke snart er derhenne, at fremskridtspartiet påstår, at skattelettelser hjælper for tandpine. Jeg tror det snart.

(Kort bemærkning).

Halvgaard (FP):

Til hr. Maigaard kan jeg sige, at med hensyn til forskudsreguleringen kan man jo få kontant beløb tilbage, så jeg kan ikke se andet, end at det må være en god løsning, i hvert fald her og nu.

Landbrugs- og fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jeg vil dog gerne sige til hr. Lowzows sidste indlæg, at det, landbrugets organisationer har stillet forslag om, længe før den her situation blev aktuel, er næsten præcis ord til andet det, der står i det lovforslag, som

[Landbrugs- og fiskeriministeren.]

nu er blevet fremsat, dels af partiet venstre, dels af regeringen. Det er blevet sammenarbejdet til et lovforslag, som meget nøje svarer til de ønsker, som landbruget havde, og det har oven i købet en beskæftigelsesmæssig virkning, som jeg forstod at hr. Maigaard ikke anfægtede. Jeg forstår, hr. Maigaard ikke fik tid til at foretage de beregninger, som jeg foreslog ham at gøre. Jeg ved godt hvorfor, for hr. Maigaard har ved adskillige lejligheder under forhandlingerne om disse forslag til fulde bevist, at han ikke har lært almindelig regning, så kan han jo sagtens have hånlige bemærkninger på den særlige facon, som hr. Maigaard ønsker at anvende i politiske diskussioner, og som jeg selvfølgelig slet ikke kan leve op til med den uddannelse, jeg har, der slet ikke endte med at blive en gammel provinsbankdirektør, men kun blive en stakkels arbejder i en bank. Det har dog haft den fordel, hr. Maigaard, at jeg fik lært at regne også med procenter, og da jeg ved, at det danske samfund har kostet store summer på hr. Maigaards uddannelse, så vil jeg gerne konstatere, at nogle af disse forslag har udsigt til at give større udbytte end de summer, som man har ofret på hr. Maigaards uddannelse.

Svend Andersen (Rosk.a.) (FP):

Kun en kort bemærkning til hr. Maigaard. Jeg vil da gerne sige, at skattelettelser virker skam også på tandpine; man får nemlig bedre råd til at gå til tandlægen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Man gik først til afstemning vedrørende forslag til lov om statsgaranti for driftslån til væksthugartnerier m. m.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 139 stemmer mod 9.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2
forkastedes med 133 stemmer mod 16.

§§ 2-6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for driftslån til ejere af fiskerfartøjer.

Ændringsforslaget
forkastedes med 140 stemmer mod 9.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om statsgaranti for driftslån til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes uden afstemning.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2
forkastedes uden afstemning.

§§ 2-6
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tilskud til dræning.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om midlertidigt statstilskud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger ved opførelse og ombygning af produktionsbygninger i landbrug, skovbrug, gartneri og frugtavl.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 1, § 1 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 3, § 3 i den ændrede affattelse, § 4, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 5, § 5 i den ændrede affattelse, § 6, ændringsforslag nr. 6 og 7 om indsættelse af nye paragraffer, ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 7, § 7 i den ændrede affattelse, § 8 og ændringsforslag nr. 1 angående titlen vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 12. september, kl. 9 med følgende dagsorden:

1) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om iværksættelse af visse statslige eller statsstøttede bygge- og anlægsarbejder.

2) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til forbedring m. v. af beboelses-ejendomme.

3) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til nybyggeri og forbedring m. v. af erhvervsbygninger.

4) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om gennemførelse af energibesparende foranstaltninger i statens bygninger m. v.

5) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om real-kreditinstitutter [af Christophersen m. fl.].

6) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri [af Kaj Hansen m. fl.].

7) *Eventuelt: anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af boligbyggeriet, beskæftigelsen i byggefagene og en stabil byggerytme [af Wilhjelm m. fl.].

Mødet hævet kl. 20.22.